

ISSN 2616-7174

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№3 (124) / 2018

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Астана, 2018

Astana, 2018

Бас редакторы **Қайрат Сак**

филология ғылымдарының кандидаты, профессор (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Аймұханбет Есдәулетов** *ф.ғ.канд., доцент (Қазақстан)*

Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD (АҚШ)*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Асанов Қойлыбай	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбдіманов Өмірхан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Әбішева Вера	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Бейсенқұлов Аязби	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (АҚШ)
Дзялошинский Иосиф	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Жақып Бауыржан	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Ирназаров Кудрат	Т. ғ. д., проф. (Өзбекстан)
Корконосенко Сергей	Саяси ғ. д., проф. (Ресей)
Қара Әбдіуақап	Т. ғ. д., проф. (Түркия)
Қозыбаев Сағымбай	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Лебедева Татьяна	Ф. ғ. д., проф. (Франция)
Нұртазина Роза	Саяси ғ. д., проф. (Қазақстан)
Омашев Намазалы	Ф. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Ризун Владимир	Ф. ғ. д. проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Қазақстан)
Сердәлі Бекжігіт	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Тахан Серік	Т. ғ. д., проф. (Қазақстан)
Тоқтағазин Мұратбек	Ф. ғ. к., доцент (Қазақстан)
Халилов Әбдіғани	PhD, проф. (Қырғызстан)
Ченгел Хулия	PhD, проф. (Түркия)
Шайхитдинова Светлана	Филос.ғ.д., проф. (Ресей)
Шалахметов Ғаділбек	Халықаралық Еуразиялық телевидение және радио академиясының академигі (Қазақстан)
Шестеркина Людмила	Ф. ғ. д., проф. (Ресей)
Шульцман Петр	Өнертану ғ. к., доцент (Қазақстан)

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Жауапты хатшы: Гүлжазира Ертасова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қ.Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.

Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.

ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.

Мерзімділігі: жылына 4 рет.

Тиражы: 25 дана.

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі ,13/1, тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31413)

© **Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті**

Editor-in-Chief **Kairat Sak**
Candidate of Philology, Professor (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Aitmukhanbet Yesdauletov** *Candidate of Philology, Associate Professor (Kazakhstan)*
Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor (USA)*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Asanov Koilybay	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abdimanov Omirkhan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Beisenkulov Ayazbi	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Brown Michael	PhD, Prof. (USA)
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Uzbekistan)
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof. (Russia)
Kara Abdulvahap	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Turkey)
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof. (France)
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof. (Ukraine)
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof. (Malaysia)
Saubayev Madiyar	PhD, Prof. (Kazakhstan)
Bekzhigit Serdaly	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Takhan Serik	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Assoc. Prof. (Kazakhstan)
Khalilov Abdygani	PhD, Prof. (Kyrgyzstan)
Çengel Hülya	PhD, Prof. (Turkey)
Shaikhitdinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof. (Russia)
Shalakhmetov Ghadilbek	Academician of the International Eurasian Academy of Television and Radio (Kazakhstan)
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof. (Russia)
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof. (Russia)

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev
Executive Secretary: Guljazira Yertasova

Editorial address: 2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31413)

© **L.N. Gumilyov Eurasian National University**

Главный редактор **Кайрат Сак**
кандидат филологических наук, профессор (Казахстан)

Зам. главного редактора **Айтмуханбет Есдаuletов** к.ф.н., доцент (Казахстан)
Зам. главного редактора **Гульнар Кендирбай** PhD (США)

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Асанов Койлыбай	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абдиманов Омирхан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Абишева Вера	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Бейсенкулов Аязби	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Браун Михаил	PhD, проф. (США)
Дзялошинский Иосиф	Д. ф. н., проф. (Россия)
Жакып Бауыржан	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Жусупова Алматы	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Ирназаров Кудрат	Д. ист. н., проф. (Узбекистан)
Корконосенко Сергей	Д. полит. н., проф. (Россия)
Кара Абдиуакап	Д. ист. н., проф. (Турция)
Козыбаев Сагимбай	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Лебедева Татьяна	Д. ф. н., проф. (Франция)
Нуртазина Роза	Д. полит. н., проф. (Казахстан)
Омашев Намазалы	Д. ф. н., проф. (Казахстан)
Ризун Владимир	Д. ф. н., проф. (Украина)
Саид Агил бин Шех	PhD, проф. (Малайзия)
Саудбай Мадияр	PhD, проф. (Казахстан)
Сердали Бекжигит	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Тахан Серик	Д. ист. н., проф. (Казахстан)
Токтагазин Муратбек	К. ф. н., доцент (Казахстан)
Халилов Абдигани	PhD, проф. (Киргизстан)
Ченгел Хулия	PhD, проф. (Турция)
Шайхитдинова Светлана	Д. филос. н., проф. (Россия)
Шалахметов Гадильбек	Академик Международной Евразийской академии телевидения и радио (Казахстан)
Шестеркина Людмила	Д. ф. н., проф. (Россия)
Шульцман Петр	К. н. искусств., доцент (Казахстан)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев
Ответственный секретарь: Гульжазира Ертасова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.
Периодичность: 4 раза в год.
Тираж: 25 экземпляров.
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (вн.31413)
© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

<i>Садықов С.</i> Ұлттық даму мәселелері мен проблемалары «Қазақ әдебиеті» газетінде	8
--	---

БАСПА ІСІ ЖӘНЕ ИНТЕРНЕТ БАҚ

<i>Тоқтагазин М.Б., Амангелдиева Г.С.</i> Дәстүрлі БАҚ-тың Интернет медиаға көшудегі негізгі құралдары	19
--	----

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Білдабекова Ә.Т., Тәжібаев Ғ.Қ.</i> БАҚ және Қазақстандағы цифрландыру жүйесі	24
<i>Есенбекова Ұ.М.</i> Саяси коммуникация жүйесіндегі ашық пікір мен шынайы ақпаратқа деген сұраныс	32
<i>Қунгурова О.Г., Ермоленко В.С.</i> Спорт имиджін болашақта зерттеудің теориялық аспектілері	38
<i>Нурумов К.С., Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанов У.А., Акоева И.Г.</i> Жарияланған мәтіндік ақпаратты талдауға негізделген қоғамға әсерді бағалау үшін ақпараттандырудың маңыздылығын кешенді бағалау	44

ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС

<i>Молдабаев Х.С.</i> Денсаулық сақтау ұйымдарындағы PR маманы қызметіндегі 5 негізгі бағыт	53
---	----

ЖАҢА МЕДИА

<i>Асанов К.Д., Малгаждар А.С.</i> Әлемдік ақпаратқа сұраныс: қажеттілік және қолжетімділік	63
<i>Булатова М.Б.</i> Қазақстанда инновациялық медианың негізгі функцияларының жүйелік сипаттамалары: коммуникативтік және прагматикалық аспект.....	72
<i>Құтым Л.Қ., Есенбекова Ұ.М.</i> Жаңа дәуір медиалары және ақпараттық-психологиялық қауіпсіздік мәселелері	82

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

Sadykov S. The issues and problems of national development in the newspaper «Kazakh literature»	8
--	---

PUBLISHING AND INTERNET MEDIA

Toktagazin M.B., Amangeldiyeva G.S. The main tools of transition of traditional media to the Internet media	19
--	----

MASS MEDIA AND SOCIETY

Bildebekova A.T., Tazhibayev G.K. Media and Digitalization System in Kazakhstan.....	24
Yessenbekova U.M. Demand for free opinion and objective information in the system of political communication	32
Kungurova O.G., Ermolenko V. S. Theoretical Aspects of Perspective Studying of Sport Image	38
Nurumov K.C., Atanaeva M.K., Buldybaev T.K., Ospanov U.A., Akoeva I.G. Comprehensive assessment of the importance of informative features for assessing the impact on society based on the analysis of published textual information	44

PUBLIC RELATIONS

Moldabayev K.S. 5 main areas of work of a PR specialist in health care organizations	53
---	----

NEW MEDIA

Asanov K.D., Malgazdar A.S. Demand for Worldwide Information: Need and Availability	63
Bulatova M.B. System characteristics of the key functions of innovative media in Kazakhstan: the communicative and pragmatic aspect	72
Kutym L.K., Esenbekova U.M. Issues of information and psychological safety in modern media resources	82

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Садыков С.</i> Проблематика и вопросы национального развития в газете «Қазақ әдебиеті»	8
---	---

ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО И ИНТЕРНЕТ СМИ

<i>Тоқтагазин М.Б., Амангелдиева Г.С.</i> Основные инструменты перехода традиционного СМИ в Интернет медиа	19
--	----

СМИ И ОБЩЕСТВО

<i>Билдабекова А.Т., Тажибаяев Г.К.</i> СМИ и система цифровизации в Казахстане	24
<i>Есенбекова У.М.</i> Спрос на свободное мнение и объективную информацию в системе политической коммуникации	32
<i>Кунгурова О.Г., Ермоленко А.С.</i> Теоретические аспекты перспективного изучения имиджа спорта	38
<i>Нурумов К.С., Атанаева М.К., Булдыбаев Т.К., Оспанов У.А., Акоева И.Г.</i> Комплексная оценка значимости информативных признаков для оценки влияния на социум на основе анализа публикуемой текстовой информации.....	44

СВЯЗЬ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ

<i>Молдабаев Х.С.</i> 5 основных направлений работы PR-специалиста в организациях здравоохранения	53
---	----

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Асанов К.Д., Малгаждар А.С.</i> Спрос на мировую информацию: потребность и доступность	63
<i>Булатова М.Б.</i> Системные характеристики ключевых функций инновационных медиа Казахстана: коммуникативно-прагматический аспект	72
<i>Кутым Л.К., Есенбекова У.М.</i> Вопросы информационной и психологической безопасности в современных медиа ресурсах	82

XҒТАР 19.41.41

Ә.Т. Білдебекова¹, Ғ.Қ. Тәжібаев²

¹Қ.А. Ясауи ат. Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан, Қазақстан

²Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

(E-mail: Ialiya_b@list.ru, 2galimcan@mail.ru)

БАҚ және Қазақстандағы цифрландыру жүйесі

Андатпа. Мақалада Қазақстандағы цифрландыру жүйесі мен бұқаралық ақпарат құралдарының қызметі қарастырылған. Тарихта адамзат өркениетін дамытуда бірнеше ақпараттық серпілістер болғаны анық. Мәселенің төркіні өткен ғасырдың жетпісінші жылдарында жапон ғалымдары ұсынған «ақпараттық қоғам» туралы қазіргі заманғы озық идеядан бастау алды. Аталмыш идея адамзат өркениетінің, ғылымы мен білімінің кешенді де ауқымды өрлеуін, мемлекеттің қоғамдық-саяси құрылымын жетілдіру мен тұрақты дамуын қамтамасыз етудегі орасан зор әлеуетімен көптеген елдердің назарына ілікті.

Қазақстан жаңа дәуірге – цифрлық дәуірге аяқ басты. Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді. Елімізде цифрландырудың негізі болып табылатын ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізудің қолға алынғанына біршама уақыт болды. Шикізатқа емес, ғылым-білімге, ақпараттық технологияларға негізделетін экономикалық даму үрдісі қалыптасып отырған қазіргі кезеңде елдің ақпараттық ресурстарын молайту міндеті қойылып, ол өз шешімін тауып келеді.

Ең маңыздысы – жаңа технологияларға негізделген цифрландыру арқылы ашықтық және жеделділік қалыптасады. Бұдан шығатын қорытынды: цифрландыру – Қазақстанның болашағы. Аталмыш бағдарлама ақпарат көшін бастап өркениетке ұмтылған БАҚ саласына зор жауапкершілік пен айқын міндеттер де жүктейтіні аян. Бұқаралық ақпарат құралдары дамуының қазіргі таңдағы тенденциясы – ақпараттық қоғамға бетбұрыс болып табылады. Әлемдік журналистика жаңа сапалық деңгейге-цифрлық теледидар бағдарламалары мен баспасөз өнімдерін өндіруге көшті.

Түйін сөздер: Ақпараттық қоғам, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, цифрландыру жүйесі, әлемдік журналистика, бұқаралық ақпарат құралдары.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2018-124-3-24-31>

Кіріспе. Тарихта адамзат өркениетін дамытуда бірнеше ақпараттық серпілістер болғаны мәлім. Олардың біріншісі – жазу арқылы ақпараттың ұрпақтан-ұрпаққа жетуі. Екінші серпіліс – баспалардың пайда болуы. Үшінші серпіліс – электрдің пайда болу нәтижесінде қалыптасқан телеграф, телефон радио, теледидар секілді тағы басқа ақпарат тарату құралдарының адамзат өмірінен кеңінен орын алуымен ерекшеленеді. Ал, XX ғасырдың соңғы ширегінен басталатын төртінші серпіліс – микро-процессорлы компьютерлік технологияның желілік технологиямен бірігуі нәтижесінде қалыптасып, желілік-ақпараттар технологиясы атанған жаңа ақпараттық серпіліс бүгінгі дәуір қоғамын ғажайып өзгерістерге бастаған негізгі күшке айналуда. Мәселенің төркіні өткен ғасырдың жетпісінші жылдарында жапон ғалымдары ұсынған «ақпараттық қоғам» туралы қазіргі заманғы озық идеядан бастау алды. Аталмыш идея адамзат өркениетінің, ғылымы мен білімінің кешенді де ауқымды өрлеуін, мемлекеттің қоғамдық – саяси құрылымын жетілдіру мен оның тұрақты

дамуын қамтамасыз етудегі орасан зор әлеуетімен көптеген елдердің назарына ілікті. Әлем социологтары бұл үрдісті адамзат қоғамы өзінің даму жолында «ақпараттық қоғам» деп аталатын жаңа сатыға қадам басуы деп бағалауда. Ақпараттық қоғам талаптарындағы БАҚ туралы сөз қозғағанда әдетте бірнеше қасиеттері туралы айтылады. Біріншісі бұл – дигитализация, бұл барлық БАҚ-тың сандық формаға келтірілуі. ...Дигитализация (ағылшынның digitalisation – цифрландыру), яғни аудармасында БАҚ-тың барлық түрдегі – мәтіндік, графикалық, дыбыстық – мазмұнын компьютерге түсінікті сандық форматқа келтіру. Дигитализация аталған мазмұнның электронды коммуникация арқылы жеңіл тасымалдануына жол ашады. Нәтижесінде интернет жай ғана компьютерлерді байланыстырушы желіден, өзінің сандық форматының арқасында дәстүрлі БАҚ-та шектеулі әрекеттерді іске асыра алатын негізгі ақпараттық және коммуникациялық ортаға айналады. Бұл бұқаралық ақпарат құралдарының сандық технологиялардың медиалық ұйымдардың қызметіне және коммуникация саласына енгізілу тарапынан революциялық технологиялық жаңару кезеңі болды. Дигитализация БАҚ түрлері арасында және мазмұнында айырмашылық орната отырып, олардың конвергенциясына жаңа жол ашады [1].

Көтерілген тақырыптың негіздері. Адам миының жаңа табыстары адамзат өмірін электронды технологияның жаңа жетістіктеріне алып келді. Жаңа жетістіктің шыңы – цифрлы өркениет. Осы үдерістен жаһанның бір де бір елі тыс қала алмайды. Егер оған өзі де атсалыспаса, өзгенің боданында қалатыны, басқаның шылауында кететіні сөзсіз. Тек жасампаздыққа ұмтылғандар ғана озық елдер қатарына қосылып, өзгелермен тең дәрежеде алға нық қадам баса алады Алға нық қадам жасауды біздің еліміз де бастап кеткен. «Оның дәлелін алыстан іздемей, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің қазіргі өркениетті қадамдарын мысалға келтірсем де жеткілікті болар деймін. Бүгінде дүниежүзі жұртшылығы Төртінші өнеркәсіптік төңкерістің табалдырығын аттай бастағанына ерекше мән беріп, болашақтағы адамзат роліне жаңаша көзқараспен алға жылжи бастады. Осы жаңа көзқарастар мен ғылыми жаңалықтар тоғысы нәтижесінде әлем халықтары тілінде «ақылды ел» деген тіркес жиі айтылатын болды. Шындығында, бұл тіркес адамзат ойына күні бүгін ғана түскен жоқ, ондай ұғымның өмірге енуі әлемнің екінші ұстазы – Әбу Насыр әл-Фарабиден басталады. Ол осыдан мың жылдан астам бұрын «ізгі қала», «қайырымды қала» деген түсінікті ғылыми айналымға қосқан болатын. Содан бері бұл тіркес өз мәнін жоғалтпаған күйі бүгінгі өркениеттің жаңа бастамаларына дейін келіп, енді «ақылды қала», «ақылды халық», «ақылды қоғам», «ақылды әлем» деген ұғымдармен ұштасып отыр. Осыларға сабақтаса енді қазақстандықтардың ғана емес бүкіл әлемнің назарын аударған «Цифрлы Қазақстан» деген жаңа тіркес өмірге енді. Оны енгізген – ҚР Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев», -деп жазды профессор С. Медеубекұлы [2]. Автор мақаласында әл-Фараби атындағы Ұлттық университеттегі «E-campus», яғни «Электронды кампус» жобасының жүзеге асуын аталмыш «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасының жүзеге асырудың алғышарттары ретінде қарастырады. «Әл-Фарабидің «ізгілікті қала» идеясын заманауи сұраныстармен ұштастыра отырып ақылды да ізгілікті және парасатты университет деңгейіне көтеру мақсатында «Al-Farabi university – smart city» жобасы қолға алынған болатын. Бұл жобаның түпкі мақсаты – білімді де білікті, парасатты да қайырымды мамандарды даярлау және тәрбиелеу арқылы интеллектуалды ұлтты қалыптастыруға ықпал ету. Түптеп келгенде «Al-Farabi university – smart city» Жобасының ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасын жүзеге асыруға қажетті басты алғышарттардың бірі екені сөзсіз» деп ой түйіндейді.

Зерттеудің өзектілігі. Мемлекет басшысының «Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауында Цифрлы технологияны жетілдіру, өрістету жайына айрықша мән берілді. Жолдауда Елбасы: «...Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл

– маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Осыған орай, Үкіметке «Цифрлы Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын» [3]. Цифрлы технология біздің өмірімізге тәуелсіздігіміздің бастапқы жылдары-ақ батыл енгізіле бастады. Сонау 90-жылдардан бастап мектептерді компьютерлендіру жұмыстары қолға алынды. 2011 жылдың 18 қаңтарында Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың қатысуымен ұлттық жерсеріктік «OTAU TV» телерадиохабар тарату желісі іске қосылған болатын. Бүгінде ұлттық оператор қызметін пайдаланатын үй шаруашылықтарының саны миллионға жетуге жақын. Цифрлы стандартқа көшкен сәтте, Қазақстанда жерсеріктік жүйе абоненттерінің саны небәрі 6300 болғанын ескерсек, бұл көрсеткіш аталған қызметтің халық арасында үлкен сұранысқа ие екенін көрсетеді. Бұл, әсіресе, ауыл тұрғындарына қатысты, өйткені, оның абоненттерінің 70 пайызы ауылдық жерлерге келеді. Президенттің Жолдауында елімізде үлкен экономикалық және технологиялық дүмпу болуы тиістігі баса айтылды. Ал ол үшін, ең алдымен, IT саласына басымдық беріледі. Жалпы, Қазақстанда ақпараттық технологияларды мемлекеттік секторға ендіру жұмыстары осыдан он жыл бұрын сәтті басталған. Оған мысал келтіруге болады, ол – «eGov» жүйесі немесе Қазақстанның электронды үкіметі. Осы жүйенің көмегімен бүгінде азаматтар жүздеген операцияны компьютер алдында отырып-ақ жүргізуде. Құжат рәсімдеу, коммуналдық қызмет түрлерінің ақысын, салық, айыппұл, сақтандыру және өзге де қызмет түрлерін үйде отырып төлеуге кез келген қазақстандықтың мүмкіндігі бар. Бұл істер алдағы кезде одан әрі жетілдіріле түседі. Айта кетерлік бір жайт: БҰҰ зерттеулеріне сәйкес, 2016 жылы электрондық үкіметтің тиімділігін бағалау бойынша Қазақстан әлемде 33 орынға жайғасыпты. Ал Дүниежүзілік экономикалық форумның деректері бойынша Қазақстан – «желілік дайындық» индексі бойынша 39-шы, «Интернетті пайдаланушылар тығыздығы» бойынша 41-ші, ақпараттық коммуникациялық технологиялар саласындағы заңнаманың даму деңгейі бойынша 38-ші орында. Елімізде бұл күнде 3 мыңнан астам БАҚ жұмыс істейтін толыққанды және бәсекеге қабілетті медиа саласы құрылды [4].

Жолдауға сәйкес жазға қарай елімізде «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы іске қосылды. Ақпараттық технологиялар қарыштап дамып бара жатқан мына заманда IT саласын дамытпасақ, дамыған 30 елдің қатарынан көріну қиын. Өйткені, өркениетті елдердің барлығы осы цифрлы жүйеге көшіп, өнеркәсібінің дамуын және халқының әл-ауқатын жылдан-жылға жақсартып келеді. «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасын жүзеге асыруда 4 бағыт бар. Бірінші бағыт – ауыл-аймақты кең жолақты интернетпен қамтамасыз етіп, Қазақстанның транзиттік әлеуетін арттыру. Екінші бағыт – экономиканың салаларына (көлік және логистика, денсаулық сақтау, білім беру, ауыл шаруашылығы және электронды сауда) цифрлы технологияны ендіру. Үшіншісі – мемлекеттік органдар жұмысының сапасын арттыру және төртінші бағыт – IT-мамандарды даярлау.

Негізгі бөлім. Бағдарламаның ел экономикасына жаңа серпін беретіні анық. Коммуникацияның дамуы мен оптикалық-талшықты инфрақұрылымға жаппай қолжетімділікті де қамтамасыз ету керек. Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді. Сондықтан Үкімет IT саласын дамыту мәселесін ерекше бақылауда ұстауға тиіс. Жаңа индустриялар қалыптастырудың маңызды шарты инновацияны қолдау және оларды өндіріске тезірек енгізу болып саналады. Елімізде цифрландырудың негізі болып табылатын ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізудің қолға алынғанына біршама уақыт болды. Шикізатқа емес, ғылым-білімге, ақпараттық технологияларға негізделетін экономикалық даму үрдісі қалыптасып отырған қазіргі кезеңде елдің ақпараттық ресурстарын молайту міндеті қойылып, ол өз шешімін тауып келеді. Ақпарат және

коммуникациялар министрлігі сайтындағы мәліметтерге сүйене отырып мынадай түйін шығаруға болады. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы жобасы бойынша, елде 2021 жылы ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласында 182 мың адам жұмыс істеуі керек, бұл саланың табысы жалпы ішкі өнімнің 4,9 пайызын құрауы тиіс. Министрлік төрт жылдан кейін Қазақстанда интернет желісінің пайдаланушылар үлесі 81 пайызға, халықтың цифрлық сауаттылығы деңгейі 81,5 пайызға жетеді деп жорамалдайды. Иә, бүгінде ақпараттық-коммуникациялық және сандық технологиялар ғаламдық дамудың жолбасшысына айналып отыр. Фантастикалық шығармаларда суреттелетін заттар, адамның қатысуынсыз, өздігінен жұмыс істейтін робот-зауыттар, жүргізушісі жоқ «ақылды» көліктер бүгінде ақиқатқа айналуда. Бұл үдерістерден қазақ елі де шет қалмауы тиіс. Ақпарат және коммуникациялар министрі Дәурен Абаев өз сөзінде: «біз қазіргі кезде ауқымды цифрлық өзгерістерге қадам басқалы тұрғанымызға ешкім де күмәнданбайды. Егер де осы үдерістен қалмасақ, онда осындай бағдарламаны қабылдаған 15 елдің қатарында боламыз. Бұл өз кезегінде мемлекетке қажетті шараларды үйлестіруге, жеке бизнеске көмектесуге, цифрландыру бағытын күшейтуге көмектеседі. Ал цифрландыру қандай нәтиже беретінін өздеріңіз жақсы білесіздер, яғни бұл бағытта ашықтық, барлық шығындарды оңтайландыру, рәсімдерді жеделдету, қауіпсіздік секілді негізгі қажеттіліктер қамтамасыз етіледі. Еліміздің цифрлық саясатын жүзеге асыруға барлық салалар өздерінің үлесін қосатынына сенімдімін», деп түйіндеді [5]. Министр «Еуразиялық апта» II Халықаралық форумы аясында «ЕАОЭ құрылымын цифрлендіру. «Экономикаға жаңа көзқарас» атты панелдік сессияда жасаған баяндамасында: «Алайда цифрлендіру үдерісін тек қана өңір деңгейінде қарау қателік, оны әлем деңгейінде қарастырған жөн. Форум аясында қандай шешім қабылданбаса да талқылаулар нәтижесі біздің мемлекетке пайдалы болуы керек. Одақ үдерісі Қазақстанның цифрлендіру үдерісін кенжелетпеуі қажет. Цифрлеуде әр мемлекет әр түрлі деңгейде, ешкім ешкімді күтпейді. Қазақстанның өз бағдары бар, жолы бар. Қазақстан халқының 47% ауылдық жерде тұратынын ұмытпаған жөн, дәл қазір инфрақұрылымды құрмасақ, бізге оңай болмайды. Екінші ақпараттық-коммуникациялық мамандарды оқыту, мұғалімдерді оқыту арқылы креативті қоғамды қалыптастыру мақсаты тұр. Үшінші – экономиканың барлық салаларын цифрлендіру, мемлекеттік органдар қызметін цифрлеуді қолға алдық. Осы жоспарды жүзеге асыру арқылы Қазақстанның цифрлендірудегі келбеті айтарлықтай өзгереді», – деді.

Бүгінде елімізде ғана бүкіл әлем деңгейінде қуатты цифрлік революцияға тасқыны жүріп жатыр. Осыдан ширек ғасыр бұрын мұндайды елестету мүмкін емес-тін. Цифрландыру өмірімізді өзгертті: жұмыс, бизнестің бәрі цифрлендіруге бағытталуда, және бұл үдерістер уақыт өткен сайын қарқын алууда. Өмір сапасын жақсарту, технологияларды дамытуда цифрлендіру басты бағыт. Ең маңыздысы – жаңа технологияларға негізделген цифрландыру арқылы ашықтық және жеделділік қалыптасады. Бұдан шығатын қорытынды: цифрландыру – Қазақстанның болашағы. Аталмыш бағдарлама ақпарат көшін бастап өркениетке ұмтылған БАҚ саласына зор жауапкершілік пен айқын міндеттер жүктейтіні аян. Бұқаралық ақпарат құралдары дамуының қазіргі таңдағы тенденциясы – ақпараттық қоғамға бетбұрыс болып табылады. Әлемдік журналистика жаңа сапалық деңгейге-цифрлық теледидар бағдарламалары мен баспасөз өнімдерін өндіруге көшті. Еліміздің БАҚ-ы да интерактивті теледидар стандарттарын қолдануға қам жасау үстінде, көптеген газеттердің редакциялары өз басылымдарының электронды нұсқаларын виртуалды кеңістікке шығарып үлгерді [5].

Республикалық «Егемен Қазақстан» газетінің басшылығы цифрлық технологияны енгізу бойынша тамаша бастаманы қолға алды. Басқарма төрағасы Дархан Қыдырәлінің мәлімдегеніндей, «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы аясында «Егемен Қазақстан» газетінің архивтегі барлық нөмірлері түгенделіп, оның беттері түгелдей цифрлы нұсқаға

көшірілді. Жоба аясында газеттің 1919 жылы 17 желтоқсанда алғаш «Ұшқын» деген атаумен шыққан кезінен бастап, «Егемен Қазақстанға» дейінгі цифрлы мұрағаты жинақталды. Біріншіден, бұл газет нұсқаларын сақтауға, оны қорғауға мүмкіндік берсе, екінші жағынан тарихи кезеңдер бойынша да ізденушілерге тиімді. Газеттің сайты жаңа форматқа көшіріліп, үш тілде ақпарат тарататын беделді онлайн басылымға айналуда. Осы төңіректегі ойларын газет басшысы Д.Қыдырәлі былай деп тарқатты: «Қазақ тіліндегі жаңалықтарымыз шетелдегі қандас бауырларымызға арналып, латын қарпінде және төте жазумен жарық көруде. Соңғы бір жыл ішінде сайтымызға Франциядан, Қытайдан, АҚШ-тан, Түркиядан, Моңғолиядан мыңдаған адам кірген және олардың қатары тұрақты түрде артып келеді. Осы елдердің бәрінде қазақ диаспоралары бар. Олардың бәрі бірдей кирилл қарпін танымайды, сол себепті біз оларға да тарихи отанының жаңалықтарын өздері оқи алатын әліпбиде жеткізуіміз қажет. Мемлекеттік саясатты тарататын бас басылым болғандықтан, бұл біздің міндетіміз. Қазіргі таңда Қытай қазақтары біздің төте жазудағы нұсқамызды белсенді оқиды. Одан өзге елдердегі бауырларымыз латын қарпіндегі нұсқамызға сүйенеді. Сондықтан шетелдегі қандастарымызды алтын қазық атамекенімен ақпараттық тұрғыдан байланыстыру «Егемен Қазақстанның» халықаралық деңгейдегі маңызды бағыттарының бірі болып қала бермек» [6]. Бас газеттің электронды нұсқасы қысқа уақыттың ішінде еліміздің интернет кеңістігінде көш бастаушы сайттардың біріне айналды. Әлеуметтік желі қолданушылары да электронды «Егемен Қазақстан» туралы жақсы пікірлер айта бастады. «Егемен Қазақстан» газетінің электронды нұсқасы Zero.kz рейтингінде алғашқы отыздыққа кіріп, қазір ең жиі қаралатын елу сайттың ішінде тұрақтады. Басқарма төрағасы «Қамшы.кз» сайтының тілшісіне берген сұхбатында: Ең әуелі, газетімізде IT мамандардың басын қосып, сайтқа толықтай SWOT-талдау жасадық. Ол талдауда сайтымыздың күшті және әлсіз жақтарын, сондай-ақ мүмкіндіктері мен қауіптерін қарастырдық. Содан соң, әлсіз жағын күштіге айналдырып, қауіптің алдын алуды ойластырдық. Газет аптасына бес рет шығады және оның әрбір нөмірінде отызға жуық мақала бар. Оған тек сайтымызға ғана шығатын жаңалықтарды қосыңыз. Енді осының бәрін, сайтымыз 2006 жылдан бері істеп келе жатқандықтан, 11 жылға көбейтіңіз. Өте көлемді контент шығады. Ол контенттің көлемінен бөлек мазмұны мен сипаты да ерекше. Этнография, мәдениет, тіл, білім секілді өлмейтін тақырыптардағы авторлық мақалаларымыз жаңалықтар секілді бір-екі күн қаралумен шектелмей, жыл он екі ай оқырманның назарында болады» – деді [6].

Әлемде ақпараттық технологиялық төңкеріс жүруде. Оның дамуы мен қарқыны орасан зор. Сөзіміз жалаң болмасы үшін 2017 жылғы жарияланған Тафтс Университетінің Флетчер атындағы Мектеп жүргізген «Digital Planet 2017» зерттеуіне көз жүгіртсек: «Күн сайын барлық әлем бойынша миллиардтаған адамдар идеялармен алмасу, бір-бірімен саудаласу және өзінің отбасымен, достарымен және әріптестерімен байланыста болу үшін интернетті пайдаланады. Google іздеу жүйесі жылына 1.2 триллионнан астам сұратуды өңдейді, Facebook шамамен 2 миллиард белсенді қолданушыларына ие», - делінген [7].

Елдегі ақпараттық қоғамның ахуалына талдау жасар болсақ. Ол төмендегіше аталады. «Зерде Холдинг» АҚ ұсынған деректер бойынша: еліміздегі 6-74 жас аралығындағы халықтың интернетті қолдану үлесі: 2010 жылы көрсеткіш 31,6 пайыз, 2017 жылы 76,8 пайызға жеткен. Эфирлік сандық телерадио өнімдермен қамтылу да ұлғайып келеді. Бұл бағытта ел халқының 77,5 пайызы сандық технологиялық эфирмен қамтылған [8].

IT технологиялардың дамуымен қатар, елдегі барлық газеттер электронды форматқа көшіп жатқаны мәлім. Веб-сайттардың да қатары артқан. Уақыт сәтімен олардың әлеуеті әлі де арта бермек. Қазіргі жаңа технологиялар, инновациялар барлық сала қызметкерлерінің жұмысын оңтайландырып, уақытты үнемдеуге барынша үлес қосуда. Цифрландыру – Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуының жарқын болашағы. Ең маңыздысы – жаңа технологияларға негізделген цифрландыру арқылы ашықтық, жеделділік қалыптасады.

БАҚ жаңа ақпараттық технологиялардың дамуымен байланысты енген жаңа медианың (web-02 одан бүгінде web-03) ықпалы күшті болды. Жоғарыда айтып өткеніміздей, дигитализация (цифрландыру) ақпарат құралдары түрлері арасында және мазмұнында айырмашылық орната отырып, олардың конвергенциясына жол ашады. Медидағы конвергенция процесінің туындауына мол мүмкіндік берді. Ғылымның өзара сабақтастығы мен ақпараттық технологияның дамуы бұл сөзді медиа саласына да қолданысқа енгізді. Нәтижесінде «converged journalism» деген ұғым қалыптасты, алайда «convergedjournalist» (конвергентті журналист) деген тіркестің орнына «мультимедиа журналисі» деп қолданылады. Себебі, конвергенция құбылысты түсіндірсе, мультимедиа журналистің осы құбылыс аясындағы ерекшелігін танытады. Ең бастысы – «конвергентті» сөзі «мультимедиа» деген сөздің мағынасын бермейтінін есте ұстағанымыз дұрыс. Өйткені, «конвергентті журналистиканы» – әртүрлі ақпарат арнасынан келген жаңалықтың, оқиғаның бір арнаға тоғысуы деп ұғу керек. Түйіндей келе, медидағы конвергенцияның қалыптасуына ақпараттық технологиялар мен компьютерлік желілер себепші болғанын баса айтқымыз келеді. Сонымен Конвергентті журналистика интернеттің дамуымен байланысты, яғни ақпаратты жеткізу жылдамдығына үлкен өзгеріс енген дәуірде туындап отыр [9].

Қорытынды. Қазақстан жаңа дәуірге – цифрлық дәуірге аяқ басты. Елімізде қарқын алған цифрлы өркениетке ұмтылыс экономиканың, жалпы қоғамның жаңа сипатта дамуына серпін берері анық. Әрине, Цифрландыруға көшу бірер күнде шешілетін оңай шаруа емес. «Цифрландыруға көшу және ашықтық қазақстандық медиа үшін оңай шешіле салатын мәселе емес. Мемлекеттік тапсырыс та қазір интернетке бет бұрып отыр, нәтижесінде біздің БАҚ жалқауланып, бәсекеге қабілеттілігі төмендеуде, оңай басқарылатын құралға айналып келеді. Сыни тұрғыдан ойлауды дамыту тек қазақстандық журналистер үшін ғана емес, сонымен бірге бүкіл қоғам үшін үлкен маңызға ие», - деген баяндамашы Д.Өкіремованың пікірімен толық келісеміз [10]. Расында ақпарат пен коммуникация саласында ақпараттық технологиялар дамуымен байланысты трансформацияланған жаңа сапалық деңгейге көтерілген БАҚ-ты елестетеді. Бұл дегеніміз – бұқаралық ақпарат құралдары дамуының қазіргі таңдағы тенденциясы – ақпараттық қоғамға бетбұрыс болып табылады. Бүгінде әлемде журналистика жаңа сапалық деңгейге, цифрлық тарату жүйесіне көшті. Ақпараттық қоғамда өмір сүріп отырған уақытта еліміздің өркениет көшінен қалып қоймауы басты мақсат. Елбасы Жолдауында айтылғандай шикізатқа негізделген экономикаға емес, ғылымға, инновацияға табан тірейтін экономиканы бағдар етпек. Инновациялық экономика қалыптастыруды ұстанған мемлекеттің бұқаралық ақпарат құралдарына да қойылатын талапты күшейте түсетіні анық.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Бейсенқұлов А. «Қазақстандық БАҚ-тың жаңа ақпараттық технология негізінде дамуы»: кандидаттық диссертация авторефераты. - Алматы, 2001. - 30 б.
- 2 Медеубекұлы С. Алматыдағы ақылды қалашық //«Цифрлы сауаттылық жаңа мүмкіндіктері сапалы журналистика матрицасы ретінде» атты IV халықаралық журналистика және коммуникация Қысқы мектебінің әдістемелік жинағы. - Алматы. 9-11-ақпан, 2017 ж.
- 3 Назарбаев Н. «Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына Жолдауы // Егемен Қазақстан, 10.02.2018.
- 4 Жаңбыршы Ж. Қол бұлғайды коммуникация ғасыры. [Электронды ресурс] – URL: - <http://www.Kazgazeta.kz> (12.05. 2018 қаралды).
- 5 Абаев Д. Баяндама // Ақпараттық Коммуникациялар министрлігі ресми сайты. – URL: - <http://mic.gov.kz/kk> (20.08.2018 ж. қаралды).
- 6 Қыдырәлі Д. Баспасөздің онлайн медиаға қарағанда өз артықшылықтары бар. [Электронды

ресурс] – URL: - [http: Qamhy.kz](http://Qamhy.kz) (13.02. 2018 қаралды).

7 «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы – халықтың әл-ауқатын арттыруға бағытталған жоба. [Электронды ресурс] – URL: <https://www.zerde.gov.kz/> (07.06. 2018 қаралды).

8 Еркімбаев А. Конвергентті журналистика және мультимедиа / Мультимедиа анықтамалығы - Справочник по мультимедиа - Алматы: «Adal Plus» ЖШС, «SagiNur» баспасы, 2013.- 164 б.

9 Есали А.Х. медиа-құрылтай: Цифрлы технологиялар жетегіндегі журналистика. [Электронды ресурс] – URL: - <https://egemen.kz//> (20.11.2017 қаралды).

А.Т. Бильдебекова¹, Г.К. Тажибаяев²

¹*Международный казахстанско-турецкий университет им. Х.А. Ясауи, Туркестан, Казахстан*

²*Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан*

СМИ и система цифровизации в Казахстане

Аннотация. В статье представлены услуги по цифровизации и средств массовой информации в Казахстане. Известно, что в истории человеческой цивилизации было несколько информационных прорывов. Начало данного вопроса было положено с современной идеи об «информационном обществе», предложенной японскими учеными в семидесятых годах прошлого века. Данная идея привлекла внимание многих стран своей огромной возможностью для человеческой цивилизации, комплексного и масштабного развития науки и образования, совершенствования общественно-политической структуры государства и его устойчивого развития.

Казахстан вступил в новую эру - эпоху цифровых технологий. Развитие цифровой индустрии придаст импульс всем остальным секторам. Прошло некоторое время с момента внедрения информационных и коммуникационных технологий, которые являются основой оцифровки в стране. На нынешнем этапе экономического развития, основанного на науке, образовании и информационных технологиях, а не на сырье, задачей является увеличение информационного ресурса страны, и найти решение данного вопроса.

Самое главное, что прозрачность и эффективность создаются путем оцифровки, основанной на новых технологиях. Из этого следует, что цифровизация - это будущее Казахстана. Ясно, что эта программа возлагает на СМИ огромную ответственность и определенные обязанности. Современные тенденции в развитии средств массовой информации обращаются к информационному обществу. Всемирная журналистика перешла на новый качественный уровень - производство цифровых телевизионных программ и пресс-продуктов.

Ключевые слова: информационное общество, информационные и коммуникационные технологии, цифровизация, мировая журналистика, средства массовой информации.

А.Т. Bildebekova¹, G.K. Tazhibayev²

¹*K.A. Yasawi International Kazakh-Turkish University, Turkestan, Kazakhstan*

²*L.N. Gumilev Eurasian National University, Astana, Kazakhstan*

Media and Digitalization System in Kazakhstan

Annotation. The article presents services on digitalization and mass media in Kazakhstan. It is known that in the history of human civilization there were several information breakthroughs. The beginning of this question was based on the modern idea of the «information society» proposed by Japanese scientists in the seventies of the last century.

This idea attracted the attention of many countries with its great opportunity for human civilization, the comprehensive and large-scale development of science and education, the improvement of the socio-political structure of the state and its sustainable development. Kazakhstan entered a new era - the era of digital technology.

The development of the digital industry will give impetus to all other sectors. Some time has passed since the introduction of information and communication technologies, which are the basis of digitization in the country. At the current stage of economic development based on science, education and information technologies, and not on raw materials, the task is to increase the information resource of the country, and find a solution to this issue.

Most importantly, transparency and efficiency are created by digitization based on new technologies. From this it follows that digitalization is the future of Kazakhstan. It is clear that this program imposes enormous responsibility on the media and certain responsibilities. Modern trends in the development of the media are turning to the information society. World journalism has moved to a new qualitative level - the production of digital television programs and press products.

Key words: information society, information and communication technologies, digitalization, world journalism, mass media.

References

- 1 Beisenkulov A. «Kazakstandyk BAK-tyн zhana akparattyk tehnologiya negizinde damuy»: kandidattyk dissertaciya avtoreferaty [Development of Kazakhstani mass media on the basis of new information technologies: cand. thesis] (Almaty, 2001). [in Kazakh]
- 2 Medeubekuly S. Almatydagy akyldy kalashyk // «Sifrlы sauattylyk zhana mumkindikteri sapaly zhurnalistika matricasy retinde» [Smart town in Almaty «New digital literacy opportunities as a quality journalism matrix»] IV halykaralyk zhurnalistika zhane kommunikaciya Kysky mektebinin adistemelik zhinagy. (Almaty. 9-11akpan, 2017.). [in Kazakh]
- 3 Nazarbaev N. «Kazakstannyn Ushinshi zhangyruy: zhakandyk basekege kabilettilik» atty Kazakstan halkyna Zholdaу [Address to the people of Kazakhstan «Third transformation of Kazakhstan: global competitiveness»], Newspaper: Egemen Kazakstan, 10.02.2018. [in Kazakh]
- 4 Zhanbyrshy Zh. Kol bulgaidy kommunikaciya gasyry [Signs of communication era]. [Electronic resource] - URL: <http://www.Kazgazeta.kz> (accessed: 12.05.2018) [in Kazakh]
- 5 Abaev D. Bayandama // Akparttyk Kommunikaciya ministrлиgi resmi saity [Official website of the Ministry of Communication and Information]. – URL: - <http://mic.gov.kz/kk> (accessed: 20.08.2018) [in Kazakh]
- 6 Kydyrali D. Baspasozdin onlain mediaga karaganda oz artykshylygtary bar [The press has its advantages over online media]. [Electronic resource] Qamhy.kz (accessed: 13.02.2018) [in Kazakh]
- 7 «Sifrlыk Kazakstan» bagdarlamasy halyktyn al-aukatyn arttyruga bagyttalghan zhoba [The Digital Kazakhstan Program is a project aimed at improving people's well-being]. [Electronic resource] – URL: <https://www.zerde.gov.kz> (accessed: 07.06.2018) [in Kazakh]
- 8 Erkimbai A. Konvergentti zhurnalistika zhane multimedia / Multimedia anyktamalygy - Spravochnik po multimedia [Converged Journalism and Multimedia / Multimedia Reference]. («Adal Plus» ZhShS, «SagiNur» baspasy, Almaty, 2013. – 164p.). [in Kazakh]
- 9 Esali A. H media-kuryltai: Sifrlы tehnologiyalar zhetegindegi zhurnalistika [Journalism in digital technology]. [Electronic resource] -URL: <https://egemen.kz/20.11.2017> (accessed: 20.11.2017) [in Kazakh]

Авторлар туралы мәліметтер:

Білдебекова Ә.Т. - филология ғылымдарының кандидаты, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қ, Б.Саттарханов көшесі 29, Түркістан, Қазақстан.

Тәжібаев Ғ.Қ. - Журналистика және саясаттану факультетінің докторанты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан.

Bildebekova A.T. - Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Turkestan Kazakhstan.

Tazhibayev G.K. – PhD student at faculty of Journalism and political science, ENU named after L.N. Gumilyov, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсыру және Word форматындағы нұсқасын vest_phil@enu.kz электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан Ілеспе хат та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақала мәтінінің пішіні:

- Microsoft Word (docx) форматындағы файлда;
- Times New Roman шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- транслитерация Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;
Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында қою әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады)

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде (курсивпен);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі жартылай қоюмен белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюлуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.]).

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 тенге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 тенге).

Реквизиттер:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 BTV 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 408) and by e-mail vest_phil@enu.kz in Word format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors’ consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author’s e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Реквизиты:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 ВТВ 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия: Журналистика»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области журналистики, публикации материалов посвященных научным вопросам исторических, теоретических и прикладных исследований журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. А также авторам необходимо представить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx); – шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2; – междустрочный интервал 1; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (жирным)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 BTV 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**
Дизайн: **І.Р. Құрманғалиев**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
-2018. - 3 (124). - Астана: ЕҰУ. 95-б.
Шартты б.т. - 11.8 Таралымы - 25 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды